

ธรรมานุศาสน์

สังคหัตถ์ ๔ ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกัน

มีพระพุทธพจน์ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสเอาไว้ในสังคาลกสูตร ความตอนหนึ่งว่า

“...การให้ปันกัน ๑ การเจรจาไพเราะ ๑ การบำเพ็ญประโยชน์ในโอกาส ๑ ความเป็นผู้มีตนเสมอในธรรมนั้น ๆ ตามควร ๑ ธรรมเหล่านี้แล เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจในโลก เหมือนสลักเพลาคู่รถที่แล่นไปอยู่ฉะนั้น

ถ้าธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันเหล่านี้ ไม่เพียงมีไซ้ ฆราวาสและบิดาก็จะไม่พึงได้ความนับถือหรือการบูชาเพราะเหตุแห่งบุตร

เพราะบัณฑิตทั้งหลายพิจารณาเห็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันเหล่านี้โดยชอบ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความเป็นใหญ่ และเป็นผู้ที่หมู่ชนสรรเสริญ...”

สังคหัตถ์ ๔ ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกัน

๑. ทาน คือ การให้ปันกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน (ช่วยด้วยเงินด้วยของ)

๒. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่กันนับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยินดี (ช่วยด้วยถ้อยคำ)

๓. อุตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ หรือการประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม (ช่วยด้วยกำลังแรงงาน)

๔. สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดจนวานตนเหมาะแก่ฐานะ ภาวะบุคคล

เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี (ช่วยด้วยร่วมสร้างสรรค์และแก้ปัญหา เสมอกันโดยธรรม และร่วมสุขร่วมทุกข์กัน)

ราชสังคหัตถุ ๔ คือ สังคหัตถุของผู้ครองแผ่นดิน นักปกครองหรือผู้นำ

๑. สัสสมะระ ความฉลาดในการบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร ส่งเสริมการเกษตร

๒. ปุริสมะระ ความฉลาดในการบำรุงข้าราชการหรือผู้ใต้บังคับบัญชา รู้จักส่งเสริมคนดีมี

ความสามารถ

๓. สัมมาปาสะ ความรู้จักผูกผผสานรวมใจประชาชนด้วยการส่งเสริมอาชีพ เช่นให้คนจนกู้ยืมทุนไปสร้างตัวในพาณิชย์กรรม เป็นต้น

๔. วาขเปยะ หรือ วาจาเปยยะ ความมีวาจาอันดูดีมีน้ำใจ น้ำคำควรดีมี คือ รู้จักพูด รู้จักปราศรัย ไพเราะ สุภาพนุ่มนวล ประกอบด้วยเหตุผล มีประโยชน์ เป็นทางแห่งสามัคคี ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีและความนิยมเชื่อถือ

อ้างอิง

- พระไตรปิฎกภาษาไทย พุทธศักราช ๒๕๔๙ (ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี) เล่มที่ ๑๑ ข้อ ๒๗๓ หน้า ๒๒๗. มหาเถรสมาคม.
- พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต). โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๑.
- ธรรมนุญชีวิต. พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต).สำนักพิมพ์Awakebooks. ๒๕๕๕.

.....